

Virgil Florea

DESPRE SITUAȚIA ȘI SARCINILE IMEDIEATE ÎN DOMENIUL DRAMATURGIEI*

În ultimii ani, dramaturgia noastră a făcut progrese însemnate pe drumul ogîndirii veridice, emoționante, a realității actuale, în spiritul realismului socialist. Momente însemnate din viața poporului nostru, aspecte specifice ale procesului de transformare revoluționară a țării noastre și-au găsit expresia artistică în opere dramatice care au rămas în repertoriul permanent al teatrelor, datorită conținutului lor bogat de idei și realizării artistice remarcabile. Imagini ale luptei clasei muncitoare, condusă de partid, pentru eliberarea țării, pentru construirea socialismului în patria noastră; aspecte din viața țărănimii muncitoare, îndrumată de partid pe drumul agriculturii socialiste; procesul de făurire a unei noi intelectualități, legată de popor și devotată operei de construire a socialismului; unele aspecte ale luptei comuniștilor pentru libertatea și fericirea poporului, precum și alte teme și probleme ale realității noastre au stimulat fantezia creatoare a dramaturgilor vîrstnici și tineri, care au realizat piese ca: *Cetatea de foc*, *Minerii*, *Cumpăna*, *Ziua cea mare*, *Recolta de aur*, *Citadela sfărîmată*, *Ultimul mesaj*, *Mireasa desculță*, *Anii negri*, *Arcul de triumf*, *Oamenii de azi*, *Mielul turbat*, *Ziariștii*, *Împărătița lui Machidon*, *Nota zero la purtare*, *Trei generații*, *Arborele genealogic* și altele. Aceste piese, deși au unele slăbiciuni, au constituit la timpul lor succese ale dramaturgiei noastre noi, cele mai bune dintre ele rămînînd și azi în repertoriul teatrelor noastre.

În ultimele stagiuni, rîndurile dramaturgilor s-au înmulțit, noi condeie venind să-și alăture forțele creatoare celor care au pornit cei dintîi pe drumul dramaturgiei realist-socialiste. Astăzi, teatrul nostru beneficiază de activitatea unui front larg de creatori, dintre care cei mai mulți au fost consacrați ca autori dramatice în anii regimului nostru de democrație populară. Din ce în ce mai multe piese românești contemporane sînt reprezentate peste hotare, dobîndind astfel recunoașterea valorii lor de către un public internațional. Desigur că succesele obținute atît în stagiunile trecute, cît și în prezent, constituie o mîndrie legitimă a tuturor celor care au participat la realizarea lor și în primul rînd a maselor de oameni ai muncii, care le-au inspirat.

Nu putem însă să trecem cu vederea faptul că, deși a obținut remarcabile succese, dramaturgia noastră originală a rămas în urma vieții și a cerințelor oamenilor muncii. Teatrul, pentru a se dezvolta și a-și putea îndeplini înalta misiune educativă cu care l-a investit însuși făuritorul său, poporul, are nevoie în permanență de un repertoriu nou, alcătuit din acele piese care să reflecte viața în imagini vii, cuprinzătoare.

Din păcate, constatăm că situația actuală a repertoriului original e departe de a fi satisfăcătoare.

Semnalam în primul rînd lipsa lucrărilor dramatice noi la începutul stagiunii. Pe scenele celor 36 de teatre dramatice ale țării au fost prezentate la începutul stagiunii doar patru piese noi, restul premierelor fiind reluări ale unora din piesele stagiunilor trecute.

Dintre piesele noi, remarcăm în primul rînd *Ultimul tren*, de Eugen Mirea și Kovács György, și *Răzeșii lui Bogdan* de Ernest Maftei. Piesa *Ultimul tren*, prin intermediul unei mișcătoare legende de dragoste, tratează unul din cele mai dure-roase aspecte ale efectelor politicii de învrăjbire națională dusă de clasele exploatare în regimul burghezo-moșieresc. Piesa scrisă cu mult talent reușește să convingă prin veridicitatea caracterelor și dramatismul situațiilor. Este semnificativ faptul

* Raport ținut la Consfățuirea cu dramaturgii, organizată de Ministerul Învățămîntului și Culturii, la 11 noiembrie 1958.

că piesa a fost bine primită, atât de spectatorii români cât și de spectatorii maghiari din țara noastră. Ceea ce reușesc autorii să reliefeze cu multă pregnanță este tocmai caracterul distrugător, antipopular, al șovinismului, fie el român sau maghiar, aducând o contribuție la lupta dusă de partidul nostru împotriva naționalismului și șovinismului. Semnificația piesei ar fi fost mult mai bogată dacă autorii ar fi accentuat, pe lângă aspectul uman al problemei, pe cel politico-social. În piesă nu se precizează că numai eliberarea țării noastre de sub jugul fascist a creat condițiile pentru rezolvarea problemei naționale, pentru dezrobirea conștiințelor de vechile prejudecăți naționaliste. De asemenea, în piesă lipsesc anumite referiri istorice concrete, nu se arată că înfrățirea oamenilor muncii de diferite naționalități din Ardeal se înfăptuiește astăzi în condițiile apartenenței acestei provincii la Republica Populară Română, în condițiile existenței lagărului socialist.

Piesa *Răzeșii lui Bogdan* de Ernest Maftei, inspirată din lupta pentru transformarea socialistă a agriculturii, dezvăluie procesul de conștiință al unor țărani care pășesc pe drumul agriculturii socialiste. Piesa dă viață câtorva tipuri interesante, reprezentative pentru psihologia extrem de complicată a țăranului mijlocăș, transmițând în același timp o atmosferă autentic populară. Totuși autorul, debutant în dramaturgie, nu izbuteste întotdeauna să realizeze artistic bogăția de fapte care i-au stat la îndemână. Rezolvarea pe care o dă autorul este forțată, schematică, neconvingătoare. Se creează impresia că factorul determinant în trecerea țăranimii la gospodăria colectivă ar fi apariția, de altfel nejustificată dramatic, a unui element dușmănos. Desigur că apariția celui dușman, omul moșierului, care uneltea pentru întoarcerea vremurilor trecute, a exercitat un rol în lămurirea oamenilor. Dar procesul de convingere a țăranilor de justetea drumului colectivizării este mult mai complex și nu se poate rezolva atât de simplu. Ar fi bine ca autorul, cu ajutorul teatrului, să continue să lucreze la îmbunătățirea actului III, și astfel piesa ar putea figura cu cinste în repertoriul multor teatre. Talentul autorului este promițător și el va putea da roade bune în viitor, cu condiția unei mai mari exigențe față de sine însuși.

Nemaipomenita furtună de Mihail Davidoglu reprezintă o versiune nouă, în trei acte, a piesei jucată în stagiunea trecută la Teatrul „C. Nottara”. Piesa dezvăluie conflictele și dramele unor ciobani dintr-o stână colectivizată. Drama Veronei, care se înstrăinează treptat de soțul său ucigaș și hoț, simțind nevoia să se apropie de blândul Vasile Poalelungi, atinge momente de mare tensiune dramatică. De asemenea, evoluția bătrânului cioban Dumitru Ciorogariu spre finalul în care își denunță propriul fiu, este înfățișată cu măiestrie. Preocupându-se însă de a da personajelor sale un clocot lăuntric puternic, permanent și ascendent, autorul neglijează adesea logica normală a gândurilor și faptelor eroilor săi. De pildă, ticăloșia lui Mihai Ciorogariu, îndreptată în mod special împotriva colectivei, nu este suficient motivată din punct de vedere social, ci este pusă numai pe seama unor factori psihologici. Trăsăturile personale ale eroului, orgoliul său, umbrele dezvăluirea resorturilor sociale, de clasă, care determină în fond acțiunile sale. Moș Dumitru nu apare, în primul rând, ca un partizan al întovăririi, ci mai mult ca un apărător al dreptății și cinstei împotriva hoției și crimei în general. Piesa are un puternic izmistic. Desigur că ciobanii mai au puternice manifestări de misticism, dar nu este just ca, în piesele noastre, să redăm cu o ostentație care exagerează însăși realitatea, aceste manifestări înapoiate. Abuzul de băutură în ceea ce-l privește pe Mihai, reacțiile primitive ale altor personaje care poartă cuțitul la brieu, teama de necunoscut și acceptarea semnelor venite de sus, toate acestea îi atemporalizează aproape pe țăranii lui Davidoglu. Referirile la întovășirea în care trăiesc par, de aceea, neorganice legate de desfășurarea dramatică a conflictului.

În *Dansatoarea, gangsterul și necunoscutul* de Victor Birlădeanu, se încearcă o formulă de teatru folosită în piesele agitatorice din anii 1920—1930 pentru a transmite ideea că locul oamenilor de artă este alături de proletariat. Piesa are desigur un mesaj înaintat, fapt pentru care a și fost introdusă în repertoriu. Din piesă reiese poziția clară a autorului, de afirmare a superiorității proletariatului și a încrederii în rolul său istoric, de demascare și condamnare a capitalismului, a corupției politice și morale din societatea burgheză. Piesa are însă unele slăbiciuni din punct de vedere al realizării artistice, care se datoresc probabil și faptului că autorul se află la debutul său ca dramaturg. Piesa suferă în oarecare măsură de schematism, sînt prezentate situații neverosimile cu o oarecare tendință spre senzațional și roman de aventuri. Acțiunile personajelor nu sînt totdeauna justi-

ficat dramatic. Autorul face abuz de introspecții, de evocări care nu erau întotdeauna necesare (de pildă, scena din insulele Bermude) și care au dus la fragmentarea acțiunii, îngreunând urmărirea desfășurării evenimentelor de către public și, deci, puterea de influențare asupra spectatorilor. Calitatea literară a limbajului piesei lasă de dorit; au mai rămas replici seci, lozincarde, „se repetă în mod supărător cuvinte și fraze ca: „marea aventură“, „marea evadare“, „Antile și Bermude“ etc. Autorul face un compromis între tratarea simbolică și tratarea realistă a personajelor, ceea ce creează confuzii. Acestea erau grave mai ales la prima versiune a piesei, când șomerul Luc era prezentat drept un conducător al grevei generale, fapt ce făcea de neînțeles comportarea sa din actele I și II (un conducător de grevă nu doarme sub poduri și nu duce discuții prin catacombele gangsterilor în zilele grevei generale, iar apelurile sale prin difuzoare către Rimma, în timpul grevei, minimalizau întregul sens al grevei generale).

În afară de piesele noi despre care am vorbit, teatrele au mai reluat în această stagiune o serie de piese din anii trecuți. Desigur că reluarea unor piese oglindind teme și procese majore ale realității noastre este o acțiune pozitivă, care trebuie continuată și în anii viitori. În montări noi, cu interpretări de multe ori interesante, vii și pasionate, aceste piese au rezistat timpului și și-au confirmat astfel valoarea. Este demn de semnalat faptul că unii autori și-au revăzut lucrările, îndreptând anumite lipsuri semnalate de critică. Astfel, piesa *Anii negri* de A. Baranga și N. Moraru, în versiunea revăzută, reprezintă o imagine a luptei comuniștilor în ilegalitate, împotriva regimului de asupra și teroare fascistă, pentru libertate. Este semnificativ că, în turneul în U.R.S.S., Teatrul Național din București a obținut un frumos succes cu această piesă. Critica sovietică, fără a trece cu vederea unele lipsuri ale piesei, un oarecare schematism în înfățișarea unor personaje, a scos în evidență valoarea și importanța acestei lucrări, care redă patosul luptei comuniștilor în anii grei ai ilegalității, în imagini puternic dramatice, emoționante.

Este remarcabil, de asemenea, efortul dramaturgului Laurențiu Fulga, care a rescris aproape în întregime două acte din piesa sa *Ultimul mesaj*, realizând astfel o lucrare mult mai valoroasă, care va rămâne în repertoriul permanent al teatrelor noastre. Modificările făcute de autor au contribuit, pe de o parte, la limpezirea și adâncirea conținutului de idei al piesei, precizându-se rolul partidului în pregătirea și efectuarea insurecției armate, precum și caracterul de clasă al conflictului din sinul armatei române. Pe de altă parte, piesa a câștigat din punct de vedere al construcției dramatice, dobândind o mai strânsă unitate a acțiunii și putere de convingere. Desigur, nu toate slăbiciunile au putut fi îndreptate. Astfel, figura comunistului Bogdan nu este destul de bine realizată, mai suferă de schematism. Actul al treilea este încă sub nivelul general al piesei, deși acest act ar fi trebuit să fie cel mai convingător, cel mai realizat din punct de vedere artistic. Pe de altă parte, în piesă mai rămăseseră unele idei greșite sau confuze, care au fost scoase ulterior pe baza discuției cu autorul. Astfel, în actele I și II erau replici care condamnau războiul în general, de pe poziții pacifiste, fără a preciza caracterul războiului. Finalul actului II nu deschidea perspectiva luptei împotriva fascismului: momentul eliberării era salutat de ostașii români cu cuvintele „a biruit viața“, dar nu se sugera deloc ideea că trebuie continuată lupta alături de armata sovietică până la zdrobirea definitivă a fascismului. De asemenea, în actul II, momentul dezarmării ofițerilor români nu era justificat dramatic. Asemenea lucruri par de amănunt, dar ele au un conținut politic și pot crea confuzii în rândul spectatorilor. Autorul a făcut modificările necesare, și astfel piesa — deși mai are unele slăbiciuni — se impune ca o imagine impresionantă a drumului străbătut de ostașii români de la Stalingrad până la Tatra, a procesului de luminare a conștiinței lor.

Din păcate, nu toți autorii dramatici au înțeles să sprijine acțiunea teatrelor, de reluare a pieselor scrise acum câțiva ani, și nu au făcut eforturi pentru îmbunătățirea acestor lucrări. Astfel, Sütő András și Hajdú Zoltán s-au mulțumit să știe că Teatrul din Galați reprezintă piesa *Mireasa desculță*, fără a se preocupa de îmbunătățirea textului. În piesă au rămas multe înjurături și vulgarități, care scad nivelul artistic al piesei. Este regretabil că autorii au permis să se reprezinte azi o piesă scrisă la nivelul exigențelor de acum șapte ani, fără a revedea textul. Regi-

zorul spectacolului de la Galați, care și-a dat seama de această slăbiciune a piesei, a încercat să „actualizeze” textul, introducând fragmente transmise prin difuzor, din documentele Consfătuirii de la Constanța, texte ce nu se integrau însă organic în spectacol. Ar fi fost mult mai bine ca înșiși autorii, în colaborare directă cu teatrul, să îmbunătățească textul, pentru a da o formă corespunzătoare exigențelor actuale, unei piese valoroase prin tematica ei.

Regretăm de asemenea că piesa *Cumpăna* nu s-a bucurat de atenția cuvenită din partea tov. Lucia Demetrius, care — cu experiența creatoare dobândită în acești ani și verificată prin succesul pieselor *Arborele genealogic* și *Trei generații* — ar fi putut îndepărta unele slăbiciuni evidente ale lucrării. Procesul luptei dintre muncitori și patroni, pe de o parte, al lui Anton Vadu care-și denunță propriul fiu devenit unealtă a patronilor, pe de alta, s-ar fi pretat la o adâncire, la o prezentare mai puțin schematică.

Fără îndoială, dacă aceste lucrări scrise cu ani în urmă ar fi fost revăzute cu mai multă grijă, în conformitate cu exigențele actuale ale publicului nostru, aportul lor ideologic și artistic ar fi crescut considerabil. Ne referim desigur la acele piese a căror valoare le recomandă pentru reprezentare în condițiile de azi, ale unor exigențe sporite. Ele sînt bunuri cîștigate ale teatrului nostru. Nu vrem să negăm valoarea altor piese scrise în trecut, dar nu putem să reluăm în repertoriu piese schematice, cenușii, lipsite de măiestrie artistică, numai pentru că ne este scumpă tema pe care o tratează. Nu trebuie să uităm că și publicul de azi este altul decît cel de acum cîțiva ani, că oamenii muncii au crescut mult în acești ani, au învățat, și-au sporit exigențele ideologice și artistice.

În ce privește piesele din stagiunea trecută, puține dintre ele au putut fi reluate, din cauza lipsurilor de ordin ideologic și artistic.

Se cunosc deficiențele repertoriului original jucat în stagiunea trecută. Aceste lipsuri au fost discutate în presă — din păcate destul de tîrziu — ca și în cadrul consfătuirii din iulie cu oamenii de teatru. S-a luat atitudine împotriva tematicii minore, izvorîtă din perceperea de pe poziții mic-burgheze a vieții, împotriva tendinței evidente de reînviere a melodramei în cele mai desuete și mai primitive moduri ale sale, împotriva confuziilor ideologice, care au mers pînă la denaturarea realității și a politicii partidului nostru. Deficiențele acestea au arătat că orice slăbire a fermității ideologice și a vigilenței revoluționare lasă drum deschis pătrunderii ideologiei străine.

S-au depus eforturi la începutul acestei stagiuni de a îmbogăți repertoriul cu noi lucrări dramatice originale valoroase. Teatrele au fost însă puse în fața unor mari dificultăți în îndeplinirea acestei sarcini de seamă, din cauza slăbiciunilor existente în domeniul creației dramatice.

Unii dramaturgi nu au prezentat pentru această stagiune nici o piesă nouă. Alții au prezentat lucrări care, în forma inițială, aveau lipsuri de ordin ideologic, sau lucrări care mai trebuiau îmbunătățite din punct de vedere al realizării artistice.

Astfel, unele piese al căror obiectiv este să oglindească lupta popoarelor pentru pace, se mulțumesc să arate ororile războiului atomic, durerea și revolta oamenilor în fața calamităților unui eventual război. Altele, cu același obiectiv, în loc să aibă în vedere situațiile reale ale actualității, pun problema luptei pentru pace, pornind de la situații cu totul ireale, de neconceput. În ambele cazuri — în pofida realelor calități dramatice — piesele respective nu pun problema luptei pentru pace de pe pozițiile cele mai înaintate. Pentru țara noastră, pentru spectatorii noștri nu e suficient să arăți ororile războiului, așa cum ele au rămas în amintirea oamenilor, sau așa cum ele ar putea apărea imaginar în fantezia scriitorului. Un scriitor dintr-o țară socialistă, ce creează de pe pozițiile înaintate ale clasei muncitoare, trebuie să arate nu numai ce *înseamnă* războiul; ci să arate *lupta* pentru pace a țărilor socialiste, să arate forța mișcării pentru pace, să *mobilizeze* oamenii muncii la lupta pentru întărirea patriei și a lagărului socialist, a unității țărilor socialiste. Avem nevoie de piese care să demaște pe imperialiștii provocatori de război, piese care să însuflească încrederea în tăria forțelor păcii, a lagărului socialist.

Alte piese care își plasează acțiunea în realitatea noastră prezintă conflicte foarte puțin comune cu socialismul, cu *noul* din conștiința oamenilor; prezintă ideile, personajele într-un mod străin — îndepărtînd piesa de realitate, în general, și de contemporaneitatea socialistă, în special. Alte piese păcătuiesc prin neclari-

tatea mesajului pe care-l transmit, prin artificialitatea conflictelor, printr-o lumină falsă pe care o aruncă asupra politicii partidului, prin necunoașterea temeinică a vieții și realităților noastre. Asemenea piese, greșite și din punct de vedere ideologic, se dovedesc de aceea slabe, neconvingătoare.

Plenara din iunie a C.C. al P.M.R. a stabilit necesitatea fermității ideologice și a sporirii vigilenței revoluționare în opera de construire a socialismului atât în sectorul economic, cât și în cel ideologic. Din discuțiile pe care le-am avut în ultima vreme cu unii scriitori, ne-am convins încă o dată de dorința și hotărârea lor de a aborda în piese temele cele mai importante ale realității noastre, de a oglindi viața actuală în cele mai caracteristice trăsături ale sale. Am desprins însă, în același timp, din aceste discuții, o oarecare lipsă de curaj și de încredere în propriile forțe. Desigur că scrierea unei piese de actualitate nu e un lucru ușor. Scriitorul se lovește de o serie de greutăți pe care le poate însă depăși dacă este călăuzit de o concepție înaintată, dacă se situează ferm pe poziții partinice. În activitatea noastră ne este călăuză linia partidului, care a fost și rămâne aceeași — linia construirii socialismului în industrie și agricultură, a făuririi unei culturi noi, a promovării artei și literaturii realist-socialiste. Partidul a cerut și cere scriitorilor să creeze lucrări inspirate din munca și lupta poporului pentru construirea socialismului, lucrări cu un conținut bogat de idei, scrise într-o formă artistică aleasă. În raportul la Congresul al II-lea al P.M.R., tovarășul Gheorghiu-Dej spunea: *„Poporul cere scriitorilor și artiștilor opere care să înfățișeze esența fenomenelor socio-istorice descrise, să prezinte realitatea noastră în continuă dezvoltare, să redea toată bogăția ei inepuizabilă, toată multilateralitatea ei și, înainte de toate, să înfățișeze uriașa muncă creatoare prin care poporul construiește noua orînduire și se transformă el însuși. Publicul nou, setos de frumos, cere creatorilor ca operele lor să fie făurite la un înalt nivel de măiestrie, așa cum merită temele cărora le sînt consacrate”*.

Orice operă de artă care contribuie la realizarea acestei mărețe sarcini trasată de partidul clasei muncitoare, slujind cauza educării maselor în spiritul comunismului, al patriotismului socialist, al internaționalismului proletar, este promovată și sprijinită pentru a-și găsi cât mai repede drumul către spectatori. Nu se pot bucura însă de adeziune acele piese care nu au un conținut limpede de idei, sau care nu militează pentru cele mai înaintate idei ale timpului nostru. Bineînțeles nu se bucură de prețuire nici acele piese care, în ciuda unor idei limpezi, nu au valoarea artistică necesară transmiterii convingătoare, în imagini artistice, a acestor idei.

Oamenii de artă trebuie să înțeleagă în mod just exigența noastră sporită față de creația dramatică. Nu există nici un motiv de șovăială, de teamă sau nesiguranță. Realitatea noastră bogată oferă la tot pasul teme interesante, probleme de rezolvat, conflicte puternice, în care se evidențiază forța de nebiruit a noului. Fiecare reportaj din uzine și de pe ogoare, publicat în presa noastră, conține cel puțin o temă interesantă, aptă de a deveni simbul unei piese de teatru. Există în viața din jurul nostru o multitudine de probleme, de ciocniri, care-și cer rezolvarea. Dramaturgul este dator însă să cunoască viața, să se inspire din realitate. Dramaturgul e dator să cunoască profund procesele de transformare a societății noastre, să cunoască transformările petrecute în mentalitatea oamenilor, să-și îmbogățească experiența de viață. Dramaturgul n-are nevoie să inventeze conflicte artificiale. Viața îi oferă destule conflicte reale, iar dramaturgul nu are decît să aleagă. Greutatea alegerii izvorăște, pe de o parte, din însăși mulțimea și varietatea temelor oferite de viață, pe de altă parte, din dificultatea de a alege tocmai acea temă care să răspundă cu adevărat problemelor și preocupărilor majore ale oamenilor muncii și care să contribuie, prin tratarea ei artistică, la formarea înaltei conștiințe a omului nou, constructor al unei noi societăți.

O privire de ansamblu asupra șantierului creației dramatice actuale, asupra angajamentelor făcute de autori cu teatrele, ne descoperă faptul că orizontul tematic este încă foarte restrîns. Autorii noștri s-au apropiat încă în mică măsură, în noile lor lucrări, de viața și eforturile muncitorilor din fabrici și uzine, ale constructorilor de pe marile șantiere ale țării, în încercarea de a dezvălui chipul luminos al unor conducători din cele mai importante sectoare din industrie, agricultură etc. Nu avem o piesă care să prezinte atitudinea nouă față de munca liberă și creatoare, să dezvăluie psihologia omului muncii, noile sale relații în cadrul colectivului de muncă, atitudinea creatoare — cu adevărat comunistă — față de

indatoririle sale, legătura indisolubilă dintre interesele personale și cele sociale, priceperea oamenilor de a gândi în spiritul intereselor de stat. Este așteptată piesa care să vorbească poporului despre lupta partidului nostru pentru eliberarea țării de sub jugul fascist, de sub jugul exploatării, despre educația oamenilor muncii în spirit patriotic, în spiritul dragostei pentru mărețele înfăptuiri săvârșite de clasa muncitoare din țara noastră, în frunte cu partidul ei. Ne trebuie piese valoroase, care să aducă în scenă problemele profunde ale tineretului nostru, ale formării caracterelor tinere, procesul de afirmare a eticii noastre comuniste. Sînt puține piesele consacrate luptei împotriva unor dușmani cumpliti ai omului — filistinismul și meschinăria în gândire, în muncă, în viață.

Există în portofoliul Direcției Teatrelor din Ministerul Învățămîntului și Culturii și în cele ale teatrelor, numeroase piese care încearcă să vorbească despre actualitate. Din nefericire, unele din aceste piese reduc contemporaneitatea numai la temă.

Chiar în lucrări care tratează teme de actualitate se constată o oarecare rămînere în urmă a unor dramaturgi față de viață. Astfel, cele mai multe piese din viața satului rămîn, din punct de vedere al conținutului, la stadiul primelor noastre piese despre colectivizare, apărute în 1950, adică oglindesc faza de început, a înființării gospodăriilor agricole colective sau a întovăririlor. Găsim de cele mai multe ori aceeași figură centrală a mijlocașului șovăielnic, al cărui proces de conștiință se rezolvă prin hotărîrea de a intra în gospodăria colectivă, mai ales după ce a descoperit ticăloșia chiaburilor. Asemenea piese ne sînt fără îndoială necesare. Dar problemele transformării socialiste a agriculturii sînt mult mai complexe și mai variate. Deși procesul colectivizării este în plină desfășurare, apare nejustă limitarea tematicii pieselor la unica problemă a aderării sau nonaderării la înființarea colectivei. Interesantă și necesară ar fi înfățișarea muncii însuflețite din cadrul gospodăriilor colective, a greutăților ce se ivesc în procesul de muncă, a succeselor obținute pe baza înfrîngerii neajunsurilor inerente oricărui început.

Important și necesar ar fi să se vorbească despre lupta pentru întărirea și dezvoltarea economică a unităților existente în sectorul socialist, cooperatist, despre conflictele care se nasc între vechea mentalitate de proprietar particular și noua mentalitate socialistă, despre îmbinarea intereselor obștești cu cele individuale, despre noile cadre din acest sector și mai cu seamă despre formarea în acest proces a omului nou de la sate, a noii sale conștiințe.

Din analiza șantierului se remarcă o serie de piese care, prin titlul și tematica lor, anunță unele perspective îmbucurătoare.

În afară de M. Beniuc, care — poet — ne-a dăruit prima lui lucrare dramatică : *Rețeaua subterană* ; în afară de lucrările făgăduite de Aurel Baranga, Radu Boureanu, Lucia Demetrius, Mihail Davidoglu, Al. Mirodan a scris o piesă închinată luptei U.T.C. în primul an după eliberare ; Horia Lovinescu ne anunță, pentru sfîrșitul acestui an, o nouă lucrare de actualitate ; Victor Bîrlădeanu definitivează textul piesei *Orașul fără istorie*, în care înfățișează un conflict interesant, legat de construirea unui nou oraș în patria noastră ; Tiberiu Vornic promite să termine în curînd piesa intitulată *Omul cu inima de piatră*, în care va înfățișa procesul de conștiință al unui bătrîn miner ; Teofil Bușecan a terminat prima versiune a piesei *A opta minune*, inspirată din viața studenților clujeni ; Ștefan Tita scrie o piesă al cărei conflict se petrece, de asemenea, în mediul studentesc. Noi piese mai au în lucru Vornic Basarabeanu și Dan Negreanu. Se află în faza de definitivare piese închinete aniversării Centenarului Unirii Țărilor Romîne, scrise de Mircea Ștefănescu și Tudor Șoimaru. Se lucrează la dramatizarea cîtorva lucrări de proză, printre care *A venit un om* de Francisc Munteanu (în dramatizarea autorului), *Străinul* de Titus Popovici (dramatizare de G. Dem. Loghin, Ina Ottilia și autorul romanului), *Derbedei* de Nicuță Tănase (dramatizare de Virgil Stoenescu)... Șantierul creației dramatice numără cîteva zeci de piese, care se află într-un stadiu mai mult sau mai puțin înaintat.

Mai mult decît altădată teatrele s-au arătat hotărîte să-și îndeplinească sarcina stimulării creației originale și au încheiat contracte cu dramaturgii. Cu foarte puține excepții, toți autorii dramaticei s-au angajat prin contracte să predea tea-

treburilor noastre noi, inspirate în marea lor majoritate din viața de azi a patriei noastre.

Sperăm că contractele încheiate cu autorii se vor concretiza în piese de teatru valoroase din punct de vedere ideologic și artistic. Trebuie să arătăm totuși că analizând lista contractelor încheiate de minister și de unele teatre în ultimii 2—3 ani, observăm cu tristețe că termenele predării lucrărilor au trecut de mult, și nu puțini autori par să fi uitat de angajamentele luate. Unii autori angajează mai multe lucrări deodată, sau succesiv, fără să se îngrijească apoi și de realizarea lor, ceea ce aruncă o umbră de îndoială asupra seriozității angajamentului lor.

Oricum, numărul mare de contracte încheiate de teatre și de minister dovedește că munca autorilor dramatici se bucură de interesul și sprijinul organelor și forurilor menite a stimula și îndruma creația dramatică originală.

S-a dovedit în ultima vreme interesul deosebit al teatrelor pentru punerea în scenă a lucrărilor originale. Începutul acestei stagiuni a adus pe scenele teatrelor noastre o serie de spectacole cu piese originale, la un nivel de interpretare actoricească, regizorală și scenografică remarcabil. Festivalul teatrelor dramatice, încheiat de curând, a dovedit cât de mare e dorința artiștilor noștri de a-și pune talentul în slujba valorificării dramaturgiei originale, a interpretării pieselor inspirate din realitatea noastră actuală.

Piesa originală nu mai este cenușăreasa repertoriului. O dovedește, de altfel, și numărul mare al spectacolelor cu piese românești din stagiunea trecută și din cea actuală. Lipsurile care mai există pe alocuri se lichidează treptat. Dramaturgii au deci prilejul să-și vadă munca creatoare răsplătită și prețuită după cum merită. Credem că ei trebuie să răspundă prin scrierea unor piese din ce în ce mai bune, mai aproape de viață, de cerințele spectatorilor.

Consfătuirea noastră de azi va contribui, nădăjduim, la clarificarea unor probleme privind situația actuală a creației noastre dramatice.

Spectatorii cer mereu noi și noi piese, care să le stimuleze imaginația, să-i emoționeze, să-i înflăcăreze pentru idei noi și să-i mobilizeze pentru îndeplinirea unor acțiuni noi și îndrăznețe pe drumul construirii socialismului. Piese noi sunt necesare teatrului nostru ca aerul și ca apa; sunt necesare ca hrană spirituală spectatorilor. Și nu e vorba de orice fel de piese, ci de acelea în care să clocească patosul revoluționar al zilelor noastre.

În viitoarea stagiune vom sărbători 15 ani de la eliberarea patriei de sub jugul fascist. Așteptăm de la dramaturgi piese care să oglindească mărețul act al eliberării, care să surprindă cele mai importante aspecte ale realității noastre, care să vorbească despre uriașele succese ale oamenilor muncii în cei 15 ani de la eliberare. În vederea realizării a cât mai multe și mai bune piese, ministerul organizează în cinstea acestei sărbători un concurs de creație, dotat cu premii însemnate, și care va fi desigur un nou stimulent pentru mobilizarea tuturor forțelor creatoare ale întregului nostru front dramaturgic.

Sîntem convinși că secția de dramă a Uniunii Scriitorilor nu se va da în lături de la sarcinile ce-i incumbă în stimularea și sprijinirea efectivă a creației dramatice, prin organizarea dezbaterilor creatoare pe marginea unor piese de teatru, prin analiza creației unor dramaturgi, sau găsind forme noi de îndrumare permanentă a dramaturgilor. Un contact mai strîns cu Direcția Teatrelor nu ar putea decît să faciliteze elucidarea unor probleme dificile ce stau în calea creatorilor.

Dramaturgia noastră a obținut succese remarcabile în acești 15 ani.

Dramaturgii tineri și vîrstnici au făcut în repetate rînduri dovada talentului și calităților lor deosebite. Ne-am bucurat împreună, an de an, de succesele dramaturgiei românești, atît în țară cît și peste hotare. Avem un mare număr de dramaturgi înzestrați cu mult talent, capabili să creeze lucrări valoroase și inspirate din actualitate.

Sîntem ferm încredințați că dramaturgii noștri vor răspunde și de acum înainte cu cinste sarcinilor trasate scriitorilor de către partid și vor da teatrelor noastre noi creații bogate în idei, emoționante și convingătoare, lucrări de o înaltă măiestrie artistică, spre bucuria milioanele de spectatori.

ȘANTIER

Prima parte a stagiunii în curs n-a fost deloc bogată în surprize pentru spectatori care așteptau nerăbdători noile creații ale autorilor dramatici. Ba, am putea spune că surpriza a fost tocmai absența acestor piese noi în repertoriile teatrelor din toată țara.

Din fericire, partea a doua a stagiunii nu va mai înșela așteptările. Lumea dramaturgilor e în plină efervescență creatoare.

Au intrat în repertoriile teatrelor câteva piese noi, a căror tematică și realizare artistică îndreptătesc o privire optimistă asupra destinului lor în fața publicului. Tema istorico-patriotică se învecinează cu tema celei mai arzătoare actualități; drama profundă a conștiințelor și a concepțiilor de viață stă alături de comedia sprintenă și acidă; numele dramaturgilor consacrați apar la rampă lângă numele unor debutanți plini de promisiuni.

Astfel, Centenarul Unirii Țărilor Române este cinstit prin reprezentarea celor două piese scrise în acest scop de Mircea Ștefănescu și Tudor Șoimaru. Fără a fi un pretext de evadare din actualitate, tema istorică servește drept memento patriotic spectatorilor de azi, care au prilejul unei pătrunderi emoționante în trecutul patriei, pentru cunoașterea înaintașilor luptei pentru progres și democrație.

Ca un altfel de memento, Al. Kirilescu a realizat dramatizarea unor schițe de A. Bacalbașa, pe care le-a reunit sub titlul Moș Teacă, într-o comedie satirică, biciuind racilele vechii armate.

Oricât ar fi de utile și ispititoare aceste călătorii în trecut, interesul spectatorilor se îndreaptă însă cu predilecție spre actualitatea dramatică a zilelor noastre, în care se prefac și se formează conștiințe și destine, în plin clocot de făurire și creștere a unei lumi noi. De aceea, piesele inspirate din actualitate sînt mai numeroase, iar tematica lor e extrem de variată. Același sector de viață dă naștere unor teme diverse, după cum diverse sînt personalitățile scriitorilor.

Din lumea satului de azi, poetul Mihai Beniuc — a cărui înrolare în rindurile dramaturgilor e salutată cu îndreptățită căldură — a ales tema luptei oamenilor cinstiți împotriva dușmanilor regimului nostru și a scris Rețeaua subterană.

Aceeași realitate a satului i-a oferit debutantului în dramaturgie, Paul Everac, materialul unei interesante drame, Poarta, în care se urmărește procesul de descompunere a lumii vechi a chiaburilor, sub influența și prin acțiunea fermentului lumii noi, a oamenilor cu o conștiință înaintată, stăpîni azi pe bunurile de care au fost jefuiți în trecut. Din satul dobrogean de azi s-a inspirat și M. Davidoglu în piesa Uriașul din cîmpie.

Eroicul act al eliberării patriei noastre de sub fasciști, precum și epoca imediat următoare au atras mai multe condeie acum, în preajma aniversării celor 15 ani de la 23 August 1944. „Gazeta literară“ a publicat fragmente din piesa lui Al. Mirodan Reportaj '45, din piesa lui Titus Popovici Passacaglia (va rămîne oare cu acest titlu?). Horia Lovinescu va fi prezent la această însemnată sărbătoare a poporului nostru cu Surorile Boga, o piesă în care autorul Citadelei sfărîmate dovedește o maturitate ideologică sporită. Alți dramaturgi și-au angajat uneltele de lucru în serviciul aceleiași înălțătoare teme. Există condiții certe pentru ca stagiunea 1959—60 să se deschidă în ziua de 23 august 1959 cu piese noi, prinos de emoție artistică cinstind marea sărbătoare.

Nu e în intenția noastră să expunem aici întregul șantier. El este bogat în lucrări începute, în lucrări încheiate și, mai ales, în surprize.

Pentru a nu ne mentîne însă în domeniul unor date abstracte, al unor nume de autori care făgăduiesc și al unor teme schematic îmbrățișate pentru a deveni opere, ne bucurăm să înfățișăm cititorilor, și concret, frînturi din două piese, care la data scrierii acestor rînduri se aflau într-o fază foarte înaintată.

Iată-ne, așadar, în domeniul certitudinilor.